

on ne bere. Ljudstvo mora v teh časih, ko je doma potreba vsake moči, ko imajo ljudje toliko dela na polju, hoditi na Dunaj, da se gospod minister zbudi iz spanja, in mu dokaže, tam in tam se nam tako godi. Mi, ki tu zastopamo ljudstvo, smo vložili interpelacije, ampak interpelacij ekscelencja ne berejo.

Rekvizicija sena brez glave.

Kako brez glave je ministarstvo za prehrano postopalo s senom in slamo — in minister je za to odgovoren — naj dokažem s kratko opazko. Pri prvi rekviziciji je bilo predpisano, naj se letos vzame polovica lanske leto rekviriranega blaga. Je-li to ključ, je-li to kako načelo, je-li sploh kaj pameti v takih odredbah, posebno letos, ko je suša, in ko kmetje niso pridelali niti polovice lanske letine. Toda seveda gospodje, ki niso nikdar videli sena in slame, ki se sploh na kmetijstvo nič ne razumejo, ki pa imajo opravljati ravno najvažnejše vladno uradniško opravilo v času vojske, ti gospodje izdajajo tako strašno pametne odredbe, da slednjič iz tega nič pametnega ne pride.

Živinoreja nazadnje.

Vsled tega postopanja s krmili je živinoreja na Štajerskem grozno nazadovala. Leta 1910 smo imeli 836.000 svinj, letos le 650.000. Krave so nazadovale od 293.000 na 270.000 glav. Voli od 152.000 na 120.000, kozi od 62.000 na 42.000 glav. Posebno manjka konj in svinj, ker ravno to dvoje najbolj redi slovensko-štajerski kmet.

Obleke in obuvala ni.

V svojih interpelacijah smo opozarjali na pomanjkanje blaga za obleke. Kar se tiče našega prebivalstva, toži, da so vzeli vso volno. V naših gorah je doma lepa ovčjereja. Bilo bi razumljivo pustiti pridelovalcu toliko volne, kolikor je za sé potrebuje. To seveda pa ne ugaja bogati družbi (centrali), ki ima v Avstriji na skrbi volno, in minister, ki je usuznjen centralam, ki ne stori ničesar proti njim v klub opominom, tudi te stvari noče urediti. Pridelovalci imajo pravico, zahtevati, da dobé to, kar za svojo rabo potrebujejo in zato zahtevamo, da se našim ovčjerejem pusti potrebna množina ovčje volne. Naši hribovci si iz ovčje volne sami delajo obleko. Menim, da bi vsled tega dandanes mnoge blaga po trgovinah ostalo na razpolago za druge sloje prebivalstva.

Pri dobavi usnja je naše kmetsko prebivalstvo izpostavljeno šikanam. Prešiče pri nas devljejo iz kože, kožo pa dajejo strojarju. Mislim, da bi morali to podpirati. Pri nas pa se to vrši nasprotno.

Graf Clary samo obljubuje, stori pa nič.

Na vse te zadeve, krivice in težave, ki jih mora prenašati spodnještajersko slovensko prebivalstvo, smo opozarjali svojega namestnika grafa Clary-ja v neštevilnih pismih, ustnih poročilih in tudi tu v interpelacijah. Teda tudi on »izjavlja, da bo vsekakor vse storil, da odpomore.« To nam pripoveduje vedno, položi listek na stran in pri »vsekakor« ostane. Tako ostanejo iste nerodnosti in nerednosti, in vsled tega smo tudi zadnjič proti temu postopanju našega namestnika pri posvetovanju štajerskih poslancev odšli iz dvorane. Ne zahtevamo le, da se z vsemi enako postopa, zahtevamo marveč tudi, da se predpisi vestno izvršujejo. Zahtevamo pa tudi, da se s prebivalstvom pri rekvizicijah ne postopa surovo, marveč dostojno. (Odobranje.)

Kako se postopa.

Le nekaj slučajev:

V brežiškem okraju imamo žitnega komisarja

seči, ker so se nam postavili Rusi z mogočno premočjo po robu.

Moštvo se je zakopalo in nikdo nas ni več silil, da bi rili še dalje. V teh postojankah smo se mudili nad dobre tri tedne. Bil je vedno en bataljon v jarkih, drugi pa v vasi Sinkow, kjer je bil tudi polkovni štab.

V tem selu smo praznovali 18. avgust vojne leta 1915 s sv. mašo in polkovno godbo. Na prostem maševati se mi je dozdevalo preveč drzno; radi tega sem poiskal grško-katoliškega župnika, da bi mi dal na razpolago svojo prostorno cerkev.

(Konec prihodnjič.)

Jantscher-ja, ki je rekel ženi Dimič iz Mosteca: »Če ne morete otrok prerediti, pa jih podavite.« (ogorčenje) To vé g. namestnik. Sedaj vé to tudi g. minister. Ampak surovosti se bodo vključno temu nadaljevale. (Dr. Benkovič: Mož je bil odlikovan) Da, mož je dobil civilni križec 3. razreda za vojne zasluge!

Se en vzgled:

V Mariboru morajo kmetje od daleč voziti žito v Scherbaumov mlin. Žito prevzemlje neki G. Zgodilo pa se je, da je kmet ob 11. dopoldne pripeljal žito in gospoda G. ni bilo tam. Popoldne ob 1/2 bi bil moral priti, pa se je malo zamudil. No, in potem je bilo zopet prepozno in G. ni imel časa prevzeti žita, in zato morajo kmetje cele ure daleč voziti žito tje.

Pri naših glavarstvih so nastavljeni le tuji, ki postopajo z našim ljudstvom surovo in brezobzirno, česar ne moremo več dalje prenašati. Kličemo tukaj po pomoči, pa nam je ne daste.

Dalmaciji proti lakota. — Za begunce.

Dalmatinski tovariši so me se prosili, naj opozorim Njegovo ekscelencjo, da je za Dalmacijo sedaj pripravljenega nekaj živeža na Reki; tam pa manjka ljudi in premoga za parnike, vsled česar blaga ni mogoče prepeljati in Dalmacijo čaka v bližnjih dneh lakota.

V imenu svojih goriških tovarišev naj opozarjam gospoda ministra in ga prosim, naj poskrbi za dostojno prebrano onim beguncem, ki se bodo sedaj vrnili domov.

Kako je v Bosni.

Prehajam na predmet, ki se ne tiče Štajerske in ne naših ožjih dežel. Dobivamo pisma in brzojave iz Bosne, kjer je prehrana še mnogo slabša kakor v Avstriji, in sicer zato, ker tudi tam stoji na čelu vojaški gospod, ki se na gospodarstvo nič ne razume (medklici). V Bosni celo leto traja lakota, letos 7 mesecev ni bilo kaplje dežja, nimajo ne sočivja, ne krempirja; prva žetev je bila silno slaba in tako stojita Bosna in Hercegovina že sedaj v lakoti. G. Sarkotič je bil sicer tukaj in je opozarjal na to. Nima pa dovolj odločnosti, da bi ukrenil potrebne korake za hitro pomoč. Bojimo se, da se bo Bosni tako godilo, kakor lani v novopazarskem Sandžaku. Tam je lani — tudi tam stoje generali na čelu prehrane — 1600 ljudi umrlo za lakoto (ogorčenje: čujte, čujte!). Sicer ne moremo natančno vedeti, pač pa žalibog moramo sklepati, da letos v Bosni ne bo umrlo le 1600 ljudi za lakoto, ampak jih bo umiralo na tisoče in tisoče, če deželi ne pride kmalu pomoč. In s tem končam. (Živahno odobranje. Govorniku čestitajo.)

Zarja miru.

Na jugu se nadaljuje krvava vojska, od vzhoda pa je zasvetila zarja miru. V Rusiji sedaj vladajoča radikalno-socialistična stranka »bolševikov« odločno dela za premirje in za takojšnji pričetek mirovnih pogajanj. Vrhovnemu poveljniku ruskih armad generalu Duhoninu je sedanja vlada dala povelje, da se naj takoj obrne na vojskovođe sovražnih (avstrijskih, nemških, bolgarskih in turških) armad s predlogom, da se takoj ustavi bojevanje v svrhu pričetka mirovnega posvetovanja Generalu Duhoninu se je naročilo, da naj vlado stalno obvešča o poteku pogajanj z zastopniki sovražnih armad. Premirje sme skleniti le tedaj, če dobi za to dovoljenje od vlade, ki si je nadela ime »svet ljudskih komisarjev.« Brzojavke iz Kodanja, ki so glede resničnosti na zelo slabem glasu, pravijo, da general Duhonin ni maral predlagati premirja sovražnim armadam in da so ga zaprli. Nato je vlada pozameznim vojnim skupinam naročila, naj same začnejo s pogajanjmi za premirje. Poroča se tudi, da je ruska vlada poslala obvestilo o svojem sklepu glede premirja in o pričetku mirovnih pogajanj že tudi vsem vojskovođim se in nepristranskim državam. Potemtakem je že tudi naša vlada dobila uradno ponudbo ruske vlade. Neka brzojavka iz Dunaja pravi, da bo berlinski poročevalni urad v kratkem celo zadevo uradno pojasnil. Dozdeva se, da avstrijska in nemška vlada ruske ponudbe glede premirja ne smatrata kot končnoveljavnne, ker se je bati, da se sedanja ruska vlada ne bo mogla obdržati na površju. Prihajajo namreč vesti, da se bivši načelnik prejšnje vlade Kerenski in kozaški general Kaledin pripravljata, da z vojaško silo strmoglavita Lenina in njegovo vlado. Predlog za premirje je zelo neljubo dirnil četverospozorazum, ki je s tem, če bi Rusija uskočila iz zveze naših sovražnikov, silno prizadet. Zavezniške armade, ki stojijo sedaj od Severnaga do Cr-

nega morja, bi bile naenkrat proste in bi se lahko uporabile za druge fronte.

Na vzhodu je torej zasijala zarja miru. Na ustnih vseh vsled vojske krvavejših narodov sedaj trepeče vprašanje, kako dolgo bo sijala in ali bodo kmalu pripeljala za seboj zlato solnce miru. Dvojna meglica nam že zdaj zatira to zarjo. Prva meglica je vprašanje, ali bolševiki, ki so zagospodarili v Petrogradu, v Moskvi in v drugih mestih, res zastopajo vso Rusijo, ali pa se bodo morali kmalu umakniti drugim močtem. Ni namreč verjetno, da bi bil socializem na Ruskem popolnoma ubil narodno idejo. Kar to meglico vedno bolj povečuje, je velikanski pritisk Anglije, Amerike in Japonske na Rusijo, kateri pretijo z različnimi grožnjami. Druga meglica pa je vprašanje, ali bo Nemčija in njena zaveznica sprejela mirovne načrte sedanje ruske vlade. Bolševiki namreč zahtevajo demokratični mir, ki je utemeljen na neodvisnosti vseh narodov in na pravici, da si sme vsak narod sam določiti svoj razvoj in ki ne pozna ne zemeljskih pridobitev ne odškodnin. Ali bodo vsenemški krogi, ki tako željno hrepenijo po tistih ruskih krajih, ki jih je Rusija med vojsko izgubil, se odpovali pohlepu po tuji zemlji in po odškodninah? Ali bodo nemškonalionalni krogi, ki ti tako radi gospodovali drugim narodom ter jih ponemčevali, sprejeli načelo o neodvisnosti vseh narodov in o pravici, da si na vsak narod sam določi svoj razvoj in svojo bodočnost? In vendar pozdravljamo zarjo miru, če jo še tudi zdaj zatirajo megle.

Kmet naj sam razpolaga s svojimi pridelki.

(Dopis iz kmetijskih vrst.)

Hvala ti, »Slovenski Gospodar«, da tako krepko zagovarjaš slovenskega kmeta! Dohiteli so nas zopet hudi časi. Rekvirira se vse križem. Čim več je kmet pridelal, tem več se mu odvzame. Pusti pa se mu daleč premalo. Ni čuda, če izgubi kmet na ta način veselje do dela.

Kmetu, ki je marljiv in dosti pridelal, se vzame toliko, onemu pa, ki ima ravno toliko dobrega polja, a zaradi svoje malomarnosti manj pridelal, se vzame manj, pusti se pa obema enaka množina žita za prehrano. Ali ni to krivica: Ali ne zasluži oni, ki bolj skrbi za splošno ljudsko prehrano, kaj boljšega, kakor oni, ki skrbi večjidel le za sebe in za svojo družino? Gospodje, ki odreja stroge rekvizicije, se za to ne brigajo. Oni vedo, da je ravno to vzrok, da kmetsko ljudstvo izgublja veselje do dela.

Vsak kmet, vsak državljan je dolžan podpirati državo v tem resnem času, skrbeti za prehrano vojakov na fronti, ki prekljavo kri za blagor vseh, in temu se tudi noben pošten človek ne ustavlja. Eдино, kar vsakemu mrzi, so krivične zahteve. Zakaj bi morali eni dati vse, drugi pa nič, čeravno bi lahko dali.

V tem oziru bi se naj marsikaj predrugačilo. Terjatve poljskih pridelkov bi se naj tako uredile, kakor zemljišni davek. Naj bi se za vsakega posestnika na podlagi njegovega zemljišča pravilno in pravično določilo, koliko žita, krompirja itd. mora prodati na leto državi, in če te zahteve izpolni, se mu naj pusti vse, kar je pridelal s svojo marljivostjo več, da lahko sam rabi ali pa proda komur hoče. Opustile bi se tudi naj mlinske karte.

Naj se mu da prostost, kar se tiče njegovih potreb. Če mu gospoda dela ne odvzame, še mu tudi živil ni treba. Saj itak večina kmetskega ljudstva izhaja bolj pri slabi kakor dobri hrani, in ljudstvo ni bilo ne prej in ne zdaj tako razvajeno, kakor meščani. Čim več bo kmet pridelal, tem več bo ostalo njemu samemu in ta pogoj bo vzbudil v njem veselje do dela, tako da bo vsak košček zemlje rad skrbno obdelal.

Mislim, da bo večina kmetskega ljudstva le-ta predlog odobraval, ker bi se na ta način preprečile krivice, ki se godijo večkrat pri strogih rekvizicijah. In če ljudstvu to bolj ugaja, kakor rekvizicije in karte za mletje, naj bi se za prihodnost oni gospodje, ki sedijo pri zelenih mizah, uklonili tej naši volji.

Na vsak način pa bi se naj sestavila bolj skrbna statistika (seznam) o obdelani zemlji. Seveda bi se naj pri oddaji upoštevalo tudi v bodoče uime, sušo in druge vzroke slabe letine.

Postopanje štajerske namestnije

Iz ptujskega okraja se nam piše:

Štajerska namestnija postopa v gospodarskih stvareh brez pravičnosti in brez glave, kolikor mogoče neroden in kmetijstvu ter zato tudi splošnosti škodljiv je skoro vsak njen korak, skoro vsaka njena odredba.

Zato vlada ne samo v slovenskih, ampak tudi v nemških krogih opravičeno razburjenje. Vsak dovoljub je vznemirjen, ker vidi, da če bo namestnija tako nespametno dalje gospodarila, potem bomo na Štajerskem kmalu dogospodarili. Odločujejo pri na-